

Innst. S. nr. 65

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument nr. 8:109 (2007–2008)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Holten Hjemdal, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke om sterkere økonomiske insentiver for å styrke vedlikeholdet av fredede private bygninger

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

"Stortinget ber Regjeringen, i statsbudsjettet for 2009, fremme forslag om ordninger som gir sterkere økonomiske insentiver, herunder moms- og fradragkompensasjon, låneordninger, direkte støtte eller liknende, til private eiere av fredede bygg for å styrke vedlikeholdet av bygningene."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ann-Kristin Engstad, Asmund Kristoffersen, Marianne Marthinsen, Tore Nordtun, Torny Pedersen og Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Tord Lien, Ingrid Skårmo og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark og Ivar Kristiansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Holten Hjemdal, fra Senterpartiet, Erling Sande, og fra Venstre, lederen Gunnar Kvassheim, viser til Representantforslag nr. 109 (2007-2008) om

sterkere økonomiske insentiver for å styrke vedlikeholdet av fredede private bygninger.

Komiteen viser til at det i Norge er fredet ca. 4 500 bygninger gjennom vedtak etter kulturminneloven. Omkring 60 prosent av disse bygningene er i privat eie. Eiere av private kulturminner gjør en stor innsats for å ta vare på vår kulturarv.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener kulturminner representerer store verdier både for den enkelte og for samfunnet, derfor er det viktig å sikre at mangfoldet av kulturminner og kulturmiljøer gir grunnlag for kunnskap, opplevelse og verdiskaping.

Flertallet vil bemerke at Regjeringen har satt inn ressurser for å snu en negativ trend i forhold til vedlikehold av fredede og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer.

Flertallet viser til at budsjettene har økt de senere årene og at bevaringsprogrammene tilsier at vi skal nå de nasjonale målene i 2020. Målene består av 10 konkrete bevaringsprogram.

Flertallet viser også til at ved siden av bevaringsprogrammet for fredede kulturminner så har kulturminner i privat regi hatt høyest prioritet i denne stortingsperioden. 60 prosent av de fredede bygningene i privat eie er ferdig registrert, og tilskuddene gis der det er størst behov og der effekten er best.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at mange eiere av private kulturminner opplever at det er et urimelig misforhold mellom de plikter de pålegges gjennom et fredningsvedtak og de rettigheter de har etter loven. Eierne kan oppleve å bli umyndiggjort selv i sin egen bolig.

Disse medlemmer viser til at det å ta vare på og vedlikeholde fredete bygninger i privat eie kan medføre betydelige økonomiske utgifter. Disse medlemmer har merket seg at interesseorganisasjonen for eiere av vedtaksfredet privat eiendom hevder at eierne betaler langt mer i skatt og avgift på pliktig vedlikehold og restaurering av vernede bygninger enn de mottar i offentlig støtte. Dette er etter disse medlemmers mening klart urimelig. Tilskuddene er i tillegg inntrettet slik at de premierer skippertak når forfallet er kommet for langt. Dette er en dyrere måte å bevare kulturminner på enn jevnt vedlikehold, og innebærer i mange tilfeller at kulturminnet blir ødelagt.

Disse medlemmer viser til St.meld. nr. 16 (2004–2005) Leve med kulturminner, der det ble lagt opp til at rammevilkårene for de private eierne av kulturminner skal bli bedre.

Disse medlemmer mener at arbeidet med fredning bør bygge opp under eiernes og brukernes motivasjon til å ta vare på og bruke kulturarven. Disse medlemmer mener at de statlige virkemidlene må utvikles slik at eierne fortsatt kan ta ansvar for egne kulturminner gjennom bruk. Disse medlemmer mener at eiere av kulturminner som får bruksverdien redusert som følge av vern, bør kompenseres økonomisk.

Disse medlemmer peker på at innføring av skattefradrag for kostnader påløpt i forbindelse med pliktig, antikvarisk ivaretagelse av en fredet bygning vil kun frigjøre midler ved ivaretagelsen av selve kulturminnet. Resultatet vil derfor høyst sannsynlig være at vedlikeholdet øker betydelig straks etter innføring av en slik ordning. En momskompensasjonsordning vil ha mye av den samme effekten ved at den reduserer kostnaden, slik at det blir utført mer vedlikehold for de midler eier kan avse.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen så raskt som mulig, og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009, fremme forslag om ordninger som gir sterkere økonomiske incentiver, herunder moms- eller skattefradrag, låneordninger, direkte støtte eller liknende til private eiere av fredede bygg for å styrke vedlikeholdet av bygningene."

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i statsbudsjettet for 2009 – kulturminneåret – heller

ikke foreslår noe som bedrer situasjonen for fredede bygg i privat eie. Det er fortsatt ingen insitamenter fra det offentlige som oppmuntrer til jevnt og godt vedlikehold av fredede bygg i privat eie. Disse medlemmer viser til at det i statsbudsjettet for 2009 ikke er foreslått endringer i forhold til utgiftsføring av vedlikehold på fredet hus. Merverdiavgiftsspørsmålet er utsatt, og budsjettpostene hos Riksantikvaren som er relevant for fredede bygg, er ikke foreslått økt.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen har utpekt 2009 til å være et kulturminneår. Formålet er blant annet å aktualisere og bringe mangfoldet av kulturminnene fram i lyset. På denne bakgrunn er det skuffende at Regjeringen ikke følger opp Stortingets vedtak fra St.meld. nr. 16 (2004–2005) Leve med kulturminner, jf. Innst. S. nr. 227 (2004–2005), om å gjennomføre en opptrapping av fondskapitalen i Norsk kulturminnefond, slik at fondskapitalen kommer opp i 1,4 mrd. kroner i løpet av inneværende stortingsperiode. I Regjeringens budsjettforslag mangler det fortsatt 200 mill. kroner for å nå målsettingen på 1,4 mrd. kroner.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen så raskt som mulig, og senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2009, fremme forslag om ordninger som gir sterkere økonomiske incentiver, herunder moms- eller skattefradrag, låneordninger, direkte støtte eller liknende til private eiere av fredede bygg for å styrke vedlikeholdet av bygningene.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument nr. 8:109 (2007–2008) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Holten Hjemdal, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke om sterkere økonomiske insentiver for å styrke vedlikeholdet av fredede private bygninger – bifalles ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 20. november 2008

Gunnar Kvasheim

leder

Peter Skovholt Gitmark

ordfører

Vedlegg

**Brev fra Miljøverndepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen,
datert 10. juni 2008**

Vedr. representantforslag nr. 8:109 (2007-2009)

Jeg viser til representantforslag nr. 8:109 (2007-2008) fra stortingsrepresentantene Line Henriette Holten Hjemdal, Dagrun Eriksen og Ola T. Lanke om sterkere økonomiske insentiver for å styrke vedlikeholdet av fredete private bygninger.

Energi- og miljøkomiteen har representantforslaget til behandling og har oversendt dette til Miljøverndepartementet for utredning.

Når det gjelder spørsmål om sterkere økonomiske insentiver for å styrke vedlikeholdet av fredete bygninger, må jeg imidlertid be komiteen om å avvente statsbudsjettet 2009.

